

Spreektekst Gerhard Bos – Herindelingsadvies Barneveld/Scherpenzeel

N.b. Het gaat hier niet om de letterlijk uitgesproken tekst, maar de lijn is ongewijzigd en geeft een beeld van de afwegingen die wij hebben gemaakt als fractie.

Voorzitter,

De gemeente is vaak de eerste overheid waar inwoners mee te maken krijgen. Dat gebeurt voor het eerst al vlak na de geboorte. Maar ook voor een rijbewijs, paspoort, afval, woningbouw, tot de zorg en ondersteuning voor wie dat nodig heeft. De gemeente draagt op vele terreinen zorg voor een prettige woon- en leefomgeving.

Allemaal zaken waar dienstbaarheid naar voren komt.

De gemeente is er voor de inwoners. De gemeente houdt zich bezig met wat inwoners nodig hebben nu, maar ook in de toekomst. Daarvoor moet een gemeente niet alleen bezig met de zaken die vandaag geregeld moeten worden. Maar ook met de toekomst, het langere termijnperspectief.

Dat vraagt om een bestuur dat tot keuzes kan komen en vervolgens zaken ook daadwerkelijk tot stand kan brengen.

En daarmee is een herindeling veel meer dan de boel samenrapen en in één gemeentehuis bij elkaar zetten.

Een herindeling moet er voor zorgen dat gemeenten ook voor de lange termijn de kwaliteit voor hun inwoners kunnen borgen. Een gemeente met een bestuur en met een professioneel ambtenarenapparaat dat samen zorgt voor:

- Een kwalitatief goede besluitvorming
- Goede dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en het maatschappelijke middenveld.

Bij herindelingen wordt vaak gesproken over bestuurskracht. Bestuurskracht is in de kern niet veel meer dan bepalen of een gemeente nu en in de toekomst bestuurlijk en ambtelijk kan doen wat ze moeten doen. Voor hun inwoners.

Voorzitter, het CDA vindt dat een herindeling op provinciaal initiatief alleen aan de orde kan zijn als gebleken is dat er sprake is van bestuurskrachtproblemen en de betrokken gemeente niet in staat blijkt om deze problematiek het hoofd te bieden.

Als we naar Scherpenzeel kijken dan zien we dat op dit vlak de afgelopen jaren heel veel onderzoeken zijn gedaan. Dat begin rond het traject met de herindeling met Renswoude en Woudenberg in de periode 2005 tot 2011. Toen

al werd door Scherpenzeel zelf geconcludeerd dat er vanuit de toen nog aanwezige kracht moest worden gekozen voor een herindeling. Juist om de kwaliteit en weerbaarheid van de gemeente te versterken.

En nu opnieuw de vraag herindelen of zelfstandigheid waarop we vandaag als Staten een antwoord op moeten geven.

De situatie is er niet beter op geworden in de afgelopen jaren. Gezien de tijd wil ik niet bij alle stappen en onderzoeken in het proces stilstaan maar voorzitter, we zien ook dat de afgelopen twee jaar zaken zijn gebeurd die wij echt betreuren. Het vertrek van de waarnemend burgemeester, de wijze waarop met het open overleg is omgegaan, de wijze waarop de lobby is ingezet en getracht is de Staten te beïnvloeden, vinden wij niet de manier waarop dit soort trajecten horen te lopen.

In juli 2020 heeft GS geconstateerd dat er een duurzame oplossing moet worden gerealiseerd voor de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel. De aanpak vanuit de gemeente bood geen structurele oplossing voor deze problemen. Nu, zo gaf GS aan, is het moment om andere en betere opties in beeld te gaan brengen. GS nam daarom het besluit om een zogeheten '**open overleg**', conform de wet Algemene regels herindeling, te starten.

Door het bestuur van Scherpenzeel is een bezwaarschrift ingediend bij GS, én een verzoek tot schorsing en vernietiging besluit GS tot starten open overleg. Laat ik helder zijn, wanneer iemand gebruikt maakt van zijn rechtsbeschermingsmogelijkheden is daar niets mis mee.

Maar voorzitter, van een bestuursorgaan als een college van burgemeester en wethouders mag echter worden verwacht dat men weloverwogen stappen zet, zeker als het gaat om het indienen van een bezwaar tegen het GS besluit tot het starten van het open overleg. Stappen met het belang van de inwoners in het achterhoofd. Dat de route bezwaar e.d. geen oplossing zou bieden, kon men weten...

In het kader van het open overleg zijn drie varianten onderzocht, naast elkaar gezet. Het was écht een open overleg. Want meerdere varianten zijn onderzocht, er is rekening gehouden met de opvatting van de betrokken gemeenten. Wanneer een gemeente er zelf voor kiest om eerst niet deel te nemen aan het overleg neemt dat niet weg dat de uitnodiging om aan tafel te komen door GS is gedaan.

En uiteindelijk is de conclusie van het open overleg dat **Variant 3 plus** (herindeling plus) de enige realistische route naar versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel is met positieve effecten voor Barneveld.

Want voorzitter, niet alleen moeten we kijken naar de belangen van de inwoners van Scherpenzeel, bij deze herindeling gaat het uiteraard ook om de inwoners van Barneveld. En juist daarom is ook de plus bij deze variant zo belangrijk. De “plus” in variant 3 vraagt om maatwerk. Waar de ene kern de andere niet is en het dus zaak is om goed te kijken naar de lokale behoefte. Het dorpenbeleid biedt in elk geval een kans voor Scherpenzeel om invloed uit de oefenen als het gaat om de voorgestane nabijheid, identiteit en de voorzieningen. En kan de eigenheid behouden worden.

Of Barneveld en Scherpenzeel dan al dan niet kiezen voor een bestuurscommissie is naar mening van de CDA-fractie niet aan ons als PS. In een bestuursovereenkomst kunnen over o.a. het dorpenbeleid afspraken worden gemaakt.

En daarnaast zorgt de herindeling voor een duurzame oplossing waarbij er rekening wordt gehouden met de inwoners van Scherpenzeel en Barneveld en hun wensen op het gebied van:

- **Voorzieningen**
- **Een nabije en kwalitatieve goede gemeentelijke dienstverlening**
- **Behoud van identiteit in de dorpen**
- **Een robuuste financiële positie en gemeentelijke belastingen**

Voorzitter, GS heeft in het voorstel met betrekking tot het herindelingsadvies een onderbouwing gegeven waarom aan de criteria zoals deze in het beleidskader zijn opgenomen wordt voldaan.

Bij een aspect wil ik stilstaan.

Draagvlak, het is misschien het meest lastige criterium om aan te voldoen.

Voorzitter, draagvlak is niet statisch. Draagvlak is een criterium waarbij naar meerdere zaken wordt gekeken: Maatschappelijk, bestuurlijk en regionaal. Draagvlak is meer dan unanimiteit bij gemeentebesturen of een steun onder een meerderheid van de inwoners. Draagvlak is van groot belang maar is niet het criterium dat -altijd- doorslaggevend is.

Er is hier heel veel over draagvlak te zeggen: het participatietraject vanuit Scherpenzeel, het Kieskompas, De twee peilingen in Scherpenzeel, de zienswijzen en de hoorzitting. We zien dat er in alle gevallen zowel voor- als tegenstanders zijn. We zien ook dat sommige tegenstanders, waaronder het college van Scherpenzeel zelf, meer van zich hebben laten horen dan anderen.

Het is een zaak om te blijven werken aan het vergroten van draagvlak. Het kan volgens de minister voorkomen dat bij evidente bestuurskrachtproblemen een herindeling noodzakelijk is om de opgaven waar de gemeenten voor staan het hoofd te bieden.

Voorzitter, ik begrijp de teleurstelling onder de tegenstanders van de herindeling. Voorzitter gelet op de bestuurskrachtproblematiek, het belang van de inwoners wordt nu van PS gevraagd om te beoordelen of alles overwegende de herindeling van Scherpenzeel en Barneveld noodzakelijk is.

Alles afwegende, een zeer omvangrijk en moeilijk dossier, komt de Gelderse Statenfractie tot het volgende standpunt:

De CDA fractie is van mening dat er in Scherpenzeel sprake is van evidente bestuurskrachtproblemen (svdl) en dat de gemeente tot nu toe niet in staat is gebleken om deze problematiek adequaat aan te pakken. (daarmee is ook invulling gegeven aan het criterium in ons verkiezingsprogramma “bewezen disfunctioneren”).

Er wordt in onze ogen meer dan voldoende onderbouwing geven van de problematiek en de mate waarin aan de criteria in de wet Arhi en het beleidskader wordt voldaan.

Een actueel voorbeeld daarvan valt nu, in het vervolgvorstel van GS, al een en ander te lezen over de kadernota van Scherpenzeel. De eerder noodzakelijk geachte uitbreiding van de ambtelijke capaciteit wordt nu al weer met 3 fte terug gebracht (14-11), structurele dekking is er niet voor een wmo-medewerker, dat wordt incidenteel opgelost. Het meerjarig sluitend krijgen zal voor Scherpenzeel nog een forse inspanning vragen. In Barneveld is er ook werk aan de winkel maar daarvan is de overtuiging

dat bij de begrotingsbehandeling dit najaar de opgave netjes kan en zal worden opgelost.

De CDA-fractie zal dan ook vanuit het belang van de inwoners voor het herindelingsadvies stemmen.

Voorzitter ik wil afsluiten met 3 opmerkingen voor het vervolg.

- We hebben oog voor de impact die dit besluit heeft voor de inwoners van Scherpenzeel en Barneveld. Welk besluit PS ook zal nemen het is van groot belang om snel met de betrokken raden en colleges te spreken over de manier waarop spanningen en schade is ontstaan door bejegening en uitlatingen die zijn gedaan. Dat vraagt inzet van bestuur en volksvertegenwoordigers in Scherpenzeel, Barneveld én Gelderland.
- Wij zien een rol voor de provincie in het bieden van de helpende hand, ook financieel. Het sluiten van een bestuursovereenkomst is niet ongebruikelijk bij gemeentelijke herindelingen. Het gaat dan om het op gang helpen van de nieuwe gemeente en in dat kader "iets" doen. Ook bij eerdere herindelingen heeft de provincie op die manier de helpende hand geboden. Dat heeft niets maar dan ook niets met omkopen te maken.
- Het bouwen van de nieuwe gemeente is een zaak van de twee betrokken gemeenten. Wij hebben daar als provincie ook een rol dat is in artikel 79 wet Arhi ook geregeld. We kunnen de gemeenten stimuleren, faciliteren bij het vormgeven van de nieuwe gemeente en de nieuwe gemeente op gang helpen. Daar zet GS ook op in! En dat is wat betreft de CDA-fractie ook een goede zaak.